

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminea, F6ia, candu concedu ajut6riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/2 3 fl. v. a. Tiera esterne 12 fl. v. a. pe unu anu s6u 2 1/3 galbini mon. sunat6ria.

Anulu XXXIV.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 79.

Braslovu 25/13 Octobru

1871.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Braslovu 24 Oct. 1871.

Publicamu in frunte frum6s'a si condemn'a recunoscintia, ce congresulu diuaristiloru romani adunatu in Bucuresci in 1 Oct. a. c. a primitu in fruntea si intrat'a deschiderei lui c'a inaugurare, dupa cum o vedemu publicata de „Telegrafulu“, consimtiendu intocma la datoritul tributulu pentru meritele initiatoriloru publicitatii romane:

„Congresulu diuaristicu.“

Congresulu diuaristicu crediendu, ca n'ar put6 mai bine se si inaugureze lucrarile sale decatu printr'unu votu de eterna recunoscintia venerabililoru barbati repositulu George Asachi, DD. Ioane Eliadu Radulescu si George Baritiu parintii diuaristiceii romane in cele 3 provincii ale Daciei Traiane, primi in unanimitate, cu celu mai mare entusiasmu, urmat6ri'a propunere a dlui G. Misailu.

PROPUNERE:

Celu d'antaiu romanu, care s'a ganditu pentru prim'a 6ra de a infintia o f6ia periodica in limb'a n6stra a fostu d. Racocca c. r. translatoru in Lemberg; a publicatu inse numai prospectulu acelu diuaristu ce avea se 6sa pentru antaiasi data romanesce, fara c'a planulu seu se fi fostu pus in aplicatiune.

La 1822 repositulu acum Zacharia Carcalechi, cerc6 pentru a d6u'a 6ra in Bud'a o asemenea intreprindere, d6ra si ac6st'a cadu.

La 1828 C. Rosetti, munt6nulu, publica in Sacsoni'a cateva numere numai ale unui diuaristu politicu numitu „Fam'a Lipscai“.

La 1827, venerabilulu d. I. Eliadu Radulescu, patriarchulu publicistiloru nostri moderni, ceruse voia de a publica o f6ia roman6sca in Bucuresci, inse guvernulu de atunci nu i incuviintia cererea. Ac6st'a a descuragiatu pe toti ceilalti barbati afara de doi, cari nu perdura de totu sperantia, asteptandu dupa dis'a dlui Cogalniceanu: **t6te** dela timpu si dela timpu si impregiurari.

Ac6sti'a au fostu dd. I. H. Radulescu in Munteni'a, G. Asachi, repositu acum intru fericire la Moldov'a.

La 1 Aprile 1829, d. Eliadu publica antaiulu numeru alu „Curierulu Romanescu“, unulu din diuariele cele mai bune ce amu avutu pana in diu'a de astadi, si care dupa dis'a plina de adeveru a unui'a din veteranii actuali ai publicisticeii n6stre, a eesercitatu cea mai mare inriurire asupra opiniunii publice, asupra ideiloru literaturii si chiaru gustulu romaniloru.

Trei luni dupa Heliade (1 Iuniu 1829) G. Asachi sc6te la lumina in Iasi, „Albin'a Roman6sca“, diuaristu veteranu ce pana la 1859 n'a incetatu a apar6 sub o forma s6u alt'a.

„Ac6ste diuarie, scrie d. Cogalniceanu, esite in timpulu ocupatiunii rusesci si sub censur'a impusa pentru aceiasi data principatelor prin ocaruirea provisoria, fura inse o adevrata revolutia intre romani. Ele le deschidea o lume n6ua puindu-i in contactu cu celelalte pop6re mai civilizate, aratandule faptele, propasirile si mai alesu driturile.“

Unu alu treile barbatu, pe care recunoscintia romaniloru n'ar trebui se lu d6 uitarii nici odata este d. G. Baritiu, care la 1838 a fundatu in ciud'a enormelor greutati ce i se opuneau, „Gazet'a de Transilvania“ si „F6ia pentru minte, anim'a si literatur'a“. Cele mai bune articule despre drepturile si interesele romaniloru esiau si esu inca in ac6ste diuarie, in care dupa marturisirea celoru competinti (Cogalniceanu diurnalistu romanu), publicistii cei mai insemnati -si dedese rendes-vouz....

„Gazet'a de Transilvania“ a fostu aparatoriulu celu mai infocatu alu principatelor, stimulatoriulu celu mai neobositu alu nationalismulu, protivniculu neimpacatu alu iurcuriloru de din afara si alu abuseriloru de din intru, care le impede6 propasirea. La „Gazet'a de Transilvania“ alergau toti publicistii romani, cari in patri'a loru nu gasiea organu pentru a-si publica ideile. „Gazet'a de Transilvania“, e rea pentru Principate pres'a libera, organulu opiniunii publice. Gazet'a lui G. Baritiu a facutu multu bine, a opritu multu reu si in totu chipulu a eesercitatu o mare inriurire in Iasi si in Bucuresci atatu asupra guverneloru catu si asupra poporulu.“

Candu vedemu, chiaru in dilele n6stre, acestu timpu disu alu tolerantiei si alu libertatei, la cate greutati, sacrificii, pericole si privatiuni este supusa meseria de diuaristu, candu scimu, ca unu Eliade, c'a unu Asachi, c'a unu Baritiu au avutu a invinge greutati si mai coversit6rie sub intreitulu jugu de feru alu presiunii moscovite, austriace si turce, spre a sustien6 cate 25 si 30 de ani nisce organe de publicitate ce devenise nesce adeverate amv6ne nationali, nu putemu a nu fi patrunti de cea mai adenca recunoscintia pentru ac6sti trei initiatori ai nostri in materi'a de presa, pentru ac6sti maestri, ai caroru discipuli suntu toti publicistii nostri de astadi, tineri s6u betrani.

Pentru ac6ste consideratiuni

amu on6re a propune acestu primu congresu alu presei romane, fic'a si continuat6ria presei dela 1829 si 1838, c'a inceputulu lucrariloru sale se lu faca printr'unu votu de eterna recunoscintia in memori'a repositulu G. Asachi, primulu diuaristu moldov6nu; a dlui I. Eliade Radulescu, primulu diuaristu munt6nu si a dlui G. Baritiu primulu diuaristu ardel6nu.

Moral'a ne inv6tia a uit6 relele, nici odata binefacerile. Recunoscintia este un'a din primele virtuti ale marelui si generosulu poporu romanu. Pana si animalele, dice intieptulu S6gur, suntu recunosc6torie, ca-ci ingratitudinea este unu vitiu in contra naturei.

Procedendu astfelu ne vomu acuit6 de cea d'antaiasi datorita a acestu primu congresu alu presei romane si ne vomu face vrednici de respectulu urmasiloru nostri.

Bucuresci in 4 Octobru 1871.

G. Misailu.

Adunarea lu6 urmat6ri'a conclusiune, care se primi in cunoscintia:

CONCLUSIUNE:

Asupra propunerei dlui G. Misailu de a se esprime recunoscintia barbatiloru, cari c'a parinti ai diuaristiceii romane, in cele trei provincii ale Daciei Traiane, au concursu la renascerea Romanitatiei, luptandu pe calea spin6sa a publicismulu.

Inspiratu de nobil'a initiativa a acestoru veterani ai presei romane.

Congresulu inaugure6a lucrarile sale printr'unu votu de eterna recunoscintia venerabililoru: repositulu George Asachi, dd. Ioane Eliade Radulescu si George Baritiu.“ —

Congresulu mai repeti invitarea celoru nerepresentati cu adausu, ca siedintiele regulate voru incepe numai dela 12 Octobru. Din Transilvania, unde se afla stare esceptionale, nu se p6te astepta, decatu pulsulu animei, care bate cu t6ta ferbintial'a pentru prosperarea tuturoru intreprinderiloru folositorie romanismulu, dintre cari cea mai de capetenia e comun'a adoperare a intra in cea mai intima relatiune cu t6ta publicitatea romano-latina, c'a se se intereseze mai viu de dovad'a simpatieloru ce, conservate si prin desastrelu seculiloru, daco-romanismulu nu inc6ta a le nutri, d6r' pe viitoriu se va adopera a le face mai intime, deschidendu usile comerciulu celui mai reciproc de relatiunile consangene. — Unu diurnalulu in Rom'a latino-romanu altulu in Parisu e necesitate absoluta. — —

Revista despre congresulu romaniloru,

(nu alu latino-romaniloru, nu alu daco-romaniloru, ci numai alu romaniloru transilvani).

Ce mai ambla inteligentia romana cu fantasmagoria de congresu, hisz, „romanii nostri din Ard6lu inainte de t6te au lipsa de unu pater Mathew, c'a celu ce a impatriatu intre irlandesi reuniunile in contra beuturiloru spirituo6e“. Asta resun6 c'a echou de impresiune la audiulu de congresu si inca romanu, si c'a aplecare la infratire politica nationale, din prosceniulu animei lui „Kol. K6zl6ny“ Nr. 172 din 21 Octobru, anulu Domnulu 1871.— Se resfoimu analele seculiloru trecuti si se ne convingemu unadata, d6ca adeptii dan de „K. K6zl.“ au vorbitu, mai pucinu, au facutu vreodata in vreuna revista noha-comentariu mai glorificatoriu pentru natiunea, dicu natiunea romana din Transilvania, decatu acum, cu vorbele de susu, candu tocma inteligentia romana — cea plina de pietate catra comun'a concordia — vrea a cauta unu espedientu de val6re publica spre a adera la invitarile si incercarile hlizite de dupa usi'a antagonistoru, pentru aplanarea dreptelor pretensiuni ale natiunii romane din Transilvania! —

D6r' se damu — la o parte — svadurile lui „K. K6zl.“, ca-ce ele se termina cam la obersia sortii „glebae adstrictus“, taiandune t6te aspiratiunile de vietia nationale politica pe vecia si ducundune la edemulu de sclavia politica nationale, pentru a carei prosperare romanulu se faca economia, se lucre bine pamentulu, pentruc6 se p6te plati bine pe mariile sale k6zl6nyenii, fara a sci de pretensiuni dupa sacrificia, ca numai ac6sta e destinatiunea romaniloru ardeleni!

Ne vomu reint6rce si la impartesirea svaduriloru oraculo6e ale divinitatii din Clusiu mai tardiu, acum se referamu si noi, cum si ce miscari s'au mai planuitu intre nepotii lui Horia din Ard6lu. Trebuie se vorbimu, cu acelu dispretiu, cu care suntemu intempinati. Vicem pro vice. 6ca t6ta istoria:

Cu oca6siunea jubileulu Esclentiei Sale pre meritulu archiereu br. Siaguna, unii dintre cei ce luara parte la acelu festinu miscara a se tien6

